

Stein Tønnesson: INDOKINA 1930-90
KORT OMTALE AV UTVALGT LITTERATUR

- Becker, Elizabeth, When The War Was Over. The Voices of Cambodia's Revolution and its People, New York 1986 (Simon & Schuster). Engasjert pro-kambodsjansk og anti-vietnamesisk fremstilling av helvetet under khmer rouge, og den vietnamesiske innmarsjen. Meget velskrevet.
- Beresford, Melanie, Vietnam. Politics, Economics and Society, London 1988 (Pinter). Nyttig leksikalsk bok om Vietnam. Problemet med denne type bøker er at de fort blir uaktuelle. Beresfords hovedstyrke er den økonomiske utvikling, men her er det skjedd så radikale endringer siden hun skrev denne boka at den etter bare to år f.o.f. har historisk interesse.
- Berman, Larry, Planning a Tragedy, the Americanization of the War in Vietnam. New York, London 1982 (Norton). Lettlest kildenært studium av beslutningene i Washington om opptrapping under Johnson (1964-65). Viser at avgjørelsene ble tatt uten overbevisning om at de ville føre til seier. De ble tatt likevel fordi det ble oppfattet som enda verre å la være (løftebrudd, tap av troverdighet osv). Jfr. Barbara Tuchmans bok.
- Buttinger, Joseph, Vietnam, A Dragon Embattled, 2 vols, London 1967 (Pall Mall). Den klassiske engelskspråklige fremstilling av Vietnams moderne historie, som ble lest av så mange da den amerikanske krigen var på høydepunktet. Nå regnes den nok av de fleste som foreldet, men den er voluminøs og velskrevet og etter min mening fortsatt av stor interesse.
- Chanda, Nayan, Brother Enemy. The War After the War. The History of Indochina Since the Fall of Saigon, San Diego 1986 (Harcourt Brace Jovanovich). Meget solid og veldokumentert journalistisk fremstilling. Mer nøktern og balansert enn E. Becker, men ikke så fascinerende å lese.
- Dalloz, Jacques, La guerre d'Indochine, 1945-1954, Paris 1987 (Seuil). Grei sammenfatning, men ikke basert på noen forskning i franske arkiver etter at de ble åpnet.
- Devillers, Philippe, Histoire du Viet-Nam de 1940 à 1952, Paris 1952 (Seuil). Den klassiske franske fremstilling av den første Indokinakrigens bakgrunn og forløp de første årene, basert på mye "inside information" og grundige studier, men mangler ofte notehenvvisninger for viktige opplysninger.
- Duiker, William J., The Communist Road to Power in Vietnam, Boulder Colorado 1981 (Westview Press).
The Rise of Nationalism in Vietnam, 1900-1941, Ithaca/London 1976 (Cornell University Press).
Vietnam, Nation in Revolution, Boulder Colorado 1983 (Westview Press). Duikers bøker er grundige, velordnede, men litt tørre og uten spennende synsvinkler. Den siste er en nyttig 171 siders oppsummering av Vietnams historie.
- Féray, Pierre-Richard, Le Viêt-nam au xxe siècle, Paris 1979 (PUF). Den beste franske introduksjon til Vietnams historie i vårt århundre. Tredelt analyse: først

utviklingen fra den gamle konfucianske samfunnsorden til et kolonisamfunn, så vestliggjøringen av vietnamesisk kultur og til sist vietnamesernes opprør, revolusjon, mot vesten, kolonisamfunnet og det som var igjen av den gamle orden.

- Fforde, Adam og Stefan de Vylder, Vietnam - An Economy in Transition, Stockholm 1988 (SIDA).
Meget informativ redegjørelse for det sosialistiske Vietnams økonomiske utvikling 1975-87, med enkelte blikk bakover. Boka har nå f.o.f. verdi som historisk fremstilling ettersom det systemet den beskriver er under full avvikling.
- Gelb, Leslie H./Richard K. Betts, The Irony of Vietnam: The System Worked, Washington 1979 (Brookings). En statsvitenskapelig studie av amerikanske beslutninger, prøver å vise at beslutninger om å gjøre noe, men ikke nok, skyldes demokratiets kompromiss-søkende beslutningsstruktur. Vel førte det til en tapt krig, men systemet i Washington fungerte som det skulle.
- Gravel, Senator (ed.), The Pentagon Papers, the Defense Department History of United States Decisionmaking on Vietnam, vol. 1. Boston 1971 (Beacon Press). Den klassiske amerikanske kildesamling, nå passé, men sitert overalt.
- Hammer, Ellen J., The Struggle for Indochina 1940-1955, Stanford California 1966 (Stanford Univ. Press). Fortsatt grei å ty til for den som ikke kan lese Devillers på fransk eller som vil følge krigen helt frem til Dien Bien Phu og Geneveavtalen.
- Herring, George C., America's Longest War: The United States and Vietnam, 1950-1975, New York 1979 (John Wiley & Sons). Second Revised Edition: Philadelphia 1986 (Temple Univ. Press). Meget god bok (etter min mening den beste) av en skikkelig faghistoriker om den amerikanske krigen. Velegnet som introduksjon til emnet. Siste utgave har en god kommentert bibliografi.
- Huynh Kim Khanh, Vietnamese Communism 1925-1945, Ithaca 1982 (Cornell University Press). Trolig beste introduksjon til det vietnamesiske kommunistpartiets tilblivelseshistorie, bygget omkring en teori om at Ho Chi Minh "podet" sammen nasjonalisme og kommunisme til en levedyktig plante.
- Irving, R.E.M. The First Indochina War, French and American Policy 1945-54, London 1975. Irvings hovedstyrke er hans kjennskap til franske politiske forhold.
- Kahin, George McTurnan, Intervention, How America Became Involved in Vietnam, New York 1986 (Alfred A. Knoph). Dette er en meget god bok, men det er litt synd at en Asia-ekspert har brukt så mye tid på å studere amerikansk politikk. Bokas styrke er analysen av politiske forhold i Sør-Vietnam.
- Karnow, Stanley, Vietnam, A History, The First Complete Account of Vietnam at War, New York 1983 (Viking, Penguin 1984). Velskrevet journalistisk fremstilling. Har fått stor lesekrete.

- Kiernan, Ben, How Pol Pot Came to Power, a History of Communism in Kampuchea 1930-75, London 1985 (Verso).
Hovedboka på dette emnet.
- Kolko, Gabriel, Anatomy of a War, Vietnam, the United States, and the Modern Historical Experience, New York 1985 (Pantheon Books). Marxistisk analyse. Spennende forsøk på å lansere et helhetssyn på krigen utfra sympati for den kommunistiske siden, men fremstillingen er skjev på flere punkter.
- Lacouture, Jean, Hô Chi Minh, édition revue et complétée en 1976, Paris 1977 (Seuil). Finnes i norsk oversettelse på Tiden. Denne lettleste og levende skildring av Vietnams moderne historie, konsentrert om nasjonens samlende hovedperson, vil jeg fortsatt anbefale som en første introduksjon for dem som ikke i første omgang vil studere emnet, men lukte på det ved å lese en god bok på sengekanten.
- Maclear, Michael, Vietnam: Then Ten Thousand Day War, London 1981 (Thames/Methuen). God journalistisk fremstilling, denne kanadiske boka har levd litt i skyggen av amerikanske Karnow.
- Marr, David G., Vietnamese Anticolonialism, 1885-1925, Berkeley 1975 (California University Press).
Vietnamese Tradition on Trial, 1920-1945, Berkeley 1981 (California University Press). Glimrende pionerarbeider om vietnamesisk intellektuell historie. Basert på meget grundige studier og god kjennskap til vietnamesisk språk og kultur. Nokså tungleste. Marr kommer i 1991 med en ny grundig bok om Vietnam under 2. verdenskrig.
- McAlister, Jr., John T., Viet Nam. The Origins of Revolution, New York 1969 (Alfred A. Knopf). En sterkt selvstendig tolkning av vietnamesisk samfunn og historie fra en amerikansk elev av Paul Mus. Jeg leste Mus og McAlister med en viss ideologisk avstand først i 80-årene, men har nå vendt tilbake til dem og vunnet nye innsikter.
- Mus, Paul, Viêt-Nam. Sociologie d'une guerre, Paris 1952 (Seuil). Uovertruffen sosiologisk analyse av det vietnamesiske samfunnet og de sosiale og kulturelle aspekter ved krigen mellom Vietminh og det franske koloniregimet. Ikke helt lett tilgjengelig, men i Frankrike regnet som uomgjengelig for den som vil pretendere å vite noe om Vietnam.
- Palmer, General Bruce Jr. The 25-Year War: America's Military Role in Vietnam, Lexington, KY, 1984 (Univ. Press of Kentucky). Ved siden av Summers On Strategy den viktigste av de amerikanske revisjonistiske fremstillinger, dvs. de som hevder at krigen kunne vært vunnet med en bedre militærstrategi og med politisk vilje til å vinne.
- Pemberton, Gregory, All the Way. Australia's road to Vietnam, Sydney 1989 (Allen & Unwin). Solid dokumentert bok om dette sideemnet.
- Porter, Gareth (ed.) Vietnam: The Definitive Documentation of Human Decisions, vol. 1 and 2, New York 1979 (Coleman), 1979. Forkortet versjon: Vietnam, a History in Documents, London/N.Y. 1981 (New American Library). Nyttig dokumentsamling, spesielt fordi den kombinerer

- amerikanske med vietnamesiske (oversatte) kilder, men langt fra noen definitiv versjon. Franske dokumenter ignoreres fullstendig, og utvalget har en slagside i retning av å avsløre amerikansk politikk og bare lojalt dokumentere den offisielle vietnamesiske versjon.
- Race, Geoffrey, War Comes to Long An: Revolutionary Conflict in a Vietnamese Province, Berkeley 1972 (Univ. of California Press). Meget lærerik fremstilling av hvordan krigen utspilte seg i et utvalgt lokalsamfunn.
- Robequain, Charles, L'Indochine Française, Paris 1948 (Armand Colin). Nyttig guide til Indokina slik det var i 30/40-årene.
- Ruscio, Alain (ed.), Viet Nam. L'histoire, la terre, les hommes, Paris 1989 (l'Harmattan). En samling nærmest leksikalske tekster av franske og fransk-språklige vietnamesiske spesialister. Noen av dem er av meget høy kvalitet, og boka gir vesentlig informasjon om dagens Vietnam som er vanskelig tilgjengelig andre steder, men kvaliteten er ujevn.
- Sheehan, Neil, A Bright Shining Lie: John Paul Vann and America in Vietnam, New York og London, 1988 (Random House og Jonathan Cape).
En voluminøs (862 sider), men velskrevet journalistisk-historisk fremstilling i tradisjonen fra Barbara Tuchman. Sheehan bruker livshistorien til en kritisk amerikansk general som inntak til en bred analyse av den amerikanske krigen. Selv om betydningen av Vanns person og de slag han var med på nok er noe overdrevet, er det nettopp vekslingen mellom biografisk og almenhistorisk fremstilling som gjør boka så lesverdig. Den gir en fin innsikt i den amerikanske hæren og dens forhold til massemedia, men den som er ute etter å lære noe om Vietnam, har lite å hente i denne boka.
- Short, Anthony, The Origins of the Vietnam War, London, 1989 (Longman). Lærd, typisk britisk bok der alt som berettes kommenteres, sammenlignes, eller reflekteres over. Innledningen og det første kapitlet gir en god generell introduksjon, men dessverre gir fortsettelsen først og fremst en oppsummering av den amerikanske krigen. Det står lite om Vietnam i de senere kapitler.
- Smith, Ralph B., An International History of the Vietnam War, vol. 1, Revolution versus Containment, 1955-61, vol. 2, The Struggle for Southeast Asia 1961-65, London 1983 og 1985 (MacMillan). Vellykket forsøk på å beskrive Vietnam som en brikke i en rekke internasjonale aktørers spill. Viktigst er hans grundige forsøk på å utnytte kjente kilder til kinesisk-sovjetisk-vietnamesisk samspill omkring viktige beslutninger. Smith motveier tendensen hos Kolko/Porter ved f.o.f. å være kritisk til den kommunistiske siden, men forskningsmessig er det nå kanskje viktigere å rette det kritiske søkelys i den retning Smith gjør det, ettersom den amerikanske politikken allerede er så gjennomkritisert. Smith angripes i flere anmeldelser for å ignorere indre-politiske forhold i Vietnam, men det ligger jo i bokas tittel at det ikke er det han beskjeftiger seg med.

- Steinberg, David Joel (ed.), In Search of Southeast Asia. A Modern History, New York 1971 (Praeger), 3rd ed. Honolulu 1987 (University of Hawaii Press). Typisk universitetslære bok, skrevet av en serie land-eksperter. Trolig beste innføring til regionens historie, ved siden av D.G.E. Hall, A History of Southeast Asia, 4th ed. 1981.
- Stuart-Fox, Martin, Laos, Politics, Economics and Society, London 1986 (Frances Pinter). Kortfattet, nærmest en utvidet leksikalsk presentasjon av Laos. Grei for å holde seg ajour.
- Summers, Harry G. On Strategy: A Critical Analysis of the Vietnam War, Novato CA, 1982. Se Palmer.
- Tuchman, Barbara W. The March of Folly from Troy to Vietnam, London 1984 (Michael Joseph). Spennende forsøk fra meget skrivefør populærhistoriker på å argumentere for at USA intervenerte i Vietnam på grunn av ren og skjær, irrasjonell idioti. Ikke basert på solid kjennskap til emnet. Finnes i svensk oversettelse.
- Turley, William S., The Second Indochina War, a Short Political and Military History, 1954-1975, Boulder Colorado 1986 (Westview), reprinted 1987 as a Mentor book. Billig paperback som gir en kort, veldokumentert fremstilling av krigen. Klart å foretrekke som introduksjon fremfor Karnow og Maclears mer journalistiske bøker. Fordelen med Turley i forhold til Herring er at han behandler både den amerikanske og vietnamesiske siden like inngående. Hvis man bare vil lese to korte, sammenfattende bøker, en som gir innsikt i Vietnams moderne historie og en som gjennomgår krigen mellom USA/Sør-Vietnam og Nord-Vietnam/FNL, kan det være lurt å lese Duikers 1983-bok og denne boka av Turley. Det er en skikkelig kronologi og kommentert bibliografi bakerst.
- Vickery, Michael, Kampuchea. Politics, Economics and Society, London 1986 (Pinter). Grundig leksikalsk oversikt fra en virkelig nøktern kjenner (jfr. Beresford og Stuart-Fox).
- West, Francis J. Jr.. The Village, New York, 1972 (Harper & Row). Analyse av en amerikansk marineenhets opphold i en bestemt vietnamesisk landsby. Boka gir et godt inntak til basisenheten i det tradisjonelle vietnamesiske samfunn, landsbyen, og spørsmålet om det sør-vietnamesiske regimets og FNLS forhold til sivilbefolkningen.
- Woodside, Alexander B., Community and Revolution in Modern Vietnam, Boston 1976 (Houghton Mifflin). Må leses av den som vil ha en dypere forståelse for sammenhengen mellom den politiske utvikling i Vietnam og det vietnamesiske samfunnets sosiale og kulturelle struktur. Leser man denne pluss Marrs, Duikers, Huynh Kim Khanhs, Férays, Mus og MacAlisters bøker, har man vært igjennom de viktigste bøkene på engelsk og fransk om vietnamesisk samfunnsutvikling i vårt århundre.

